

**JELENTÉS A NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMOS
TANULÓK KÖRÉBEN A 2004/2005. TANÉV TAVASZI
FÉLÉVÉBEN ELVÉGZETT FELMÉRÉSRŐL ANGOL ÉS
NÉMET NYELVBŐL**

NYEK kutatócsoport

TARTALOM

TARTALOM.....	2
BEVEZETÉS	3
MINTA.....	4
FELHASZNÁLT MÉRŐESZKÖZÖK	5
Osztálytermi eljárások kérdőív.....	5
Motivációs kérdőív.....	5
Tanári kérdőív	5
Nyelvi tesztek.....	6
LEBONYOLÍTÁS	7
A DIÁKOK NYELVI TESZTEKEN ELÉRT EREDMÉNYEI	8
A NYELVI FEJLŐDÉS ÉS AZ OKTATÁS SZERVEZÉSI KÉRDÉSEI	12
A tanult nyelvek száma	12
A nyelvi csoportok létszáma	13
Az idegen nyelvek oktatására fordított heti óraszám	14
A csoportot oktató nyelvtanárok száma	15
Az anyanyelvi tanárok szerepe.....	17
A DIÁKOK MOTIVÁCIÓJA ÉS NYELVI TELJESÍTMÉNYÜK	18
A nyelvtanulással kapcsolatos általános attitűdök változása	18
Mit tanulnának szívesen a diákok?.....	19
Kinek érdemes a NYEK évfolyamra jelentkeznie?.....	22
A motivációs tényezők és a motivált viselkedés.....	23
A NYELVI EREDMÉNYEK ÉS A TANULÓK EGYÉNI KÜLÖNBSÉGEI.....	26
OSZTÁLYTERMI ELJÁRÁSOK A DIÁKOK SZEMSZÖGÉBŐL	27
Mit tapasztalnak a tanulók a nyelvórákon?	27
Milyen nyelvórákat szeretnének a diákok?	29
ÖSSZEFOGLALÁS	31
IRODALOM	35
MELLÉKLETEK	36

BEVEZETÉS

Ez a jelentés a nyelvi előkészítő (a továbbiakban NYEK) évfolyamos tanulók körében a 2004/2005. tanév őszi félévében megkezdett felmérés folytatásának eredményeit foglalja össze. Javasoljuk, hogy mielőtt az olvasó megismerkedne az itt közölt elemzésekkel, feltétlenül tanulmányozza át a jelen beszámoló előzményeit tartalmazó jelentést, amelyet az Oktatási Minisztérium (OM) honlapjának (<http://www.om.hu>) „Világ – Nyelv, az idegennyelv-tudás fejlesztése” programmal foglalkozó oldalairól tölthet le [1].

Az iskolák a saját diákjaik teljesítményeiről részletes értékelést kapnak 2005. szeptemberében. Ezek alapján értékelhetik majd az egyes intézmények a NYEK évfolyam első tanévének tapasztalatait, valamint a jelentésben szereplő adatok és elemzések segítségével saját diákjaik eredményeit összehasonlíthatják az országos adatokkal. Ez a lépés elengedhetetlen, de központilag nem megvalósítható, mivel kizárólag a helyi sajátosságok tükrében értelmezhetőek az egyes csoportok és diákok teljesítményei.

Mielőtt rátérnénk a tavaszi félévben gyűjtött adatok elemzésére, fontosnak tartjuk ismételten felidézni az OM által összeállított módszertani ajánlás szövegét [2], amely szerint a nyelvi előkészítő képzés közvetlen céljai között a következők szerepelnek:

- (1) a 9. évfolyamon tanulók intenzív nyelvtanulási keretek között idegen nyelv(ek)ből olyan használható tudáshoz jussanak, amelynek birtokában tanulmányaik végén sikerrel tehetnek emelt szintű nyelvi érettségi vizsgát,
- (2) a tanulóknak kedvező attitűdöt és motivációt alakítson ki a nyelvek, a hozzájuk tartozó kultúrák és általában a nyelvtanulás iránt, illetve
- (3) a megfelelő tanítási és tanulási stratégiák alkalmazásával és átadásával a tanulók váljanak képessé nyelvtudásuk önálló fenntartására és továbbfejlesztésére.

Az őszi félévben már számos kérdésre választ kaptunk a NYEK-re érkező diákok általános iskolában szerzett nyelvtanulási tapasztalatairól, nyelvtanulási képességeiről, illetve arról, hogy miért választották a NYEK évfolyamot, és milyen hozott nyelvtudással rendelkeztek azok, akik korábban már tanultak németül vagy angolul. Bizonyos szempontból a tavaszi felmérést az „igazság pillanatának” tekinthetjük, hiszen a most bemutatásra kerülő adatok

mutatják meg, hogy mennyire volt eredményes a NYEK évfolyamokon folyó nyelvi képzés, és milyen mértékben teljesült az első két célkitűzés. A nyelvi teszteken elért eredményeken túl ebben a szakmai jelentésben arra is keressük a választ, hogy mely tényezők hogyan alakították a tanulók nyelvi szintjének alakulását. Megvizsgáljuk mind a diákok egyéni különbségeiből fakadó hatásokat, mind pedig az oktatás szervezési kérdéseiből adódó eltéréseket. Bemutatjuk továbbá, hogy a diákok szemszögéből nézve mi történt a NYEK évfolyam nyelvóráin, és azt is, hogy a tapasztaltak mennyire felelnek meg a tanulók preferenciáinak.

MINTA

A mintát, illetve a minta kiválasztásakor alkalmazott módszereket és szempontokat részletesen bemutattuk az őszi félévben végzett adatgyűjtés eredményeit felsorakoztató jelentés 4-6. oldalán, így azt itt nem ismételjük meg. A 2005. tavaszán elvégzett adatgyűjtés során mindössze annyi változás történt, hogy a 64 résztvevő iskolából az egyik fővárosi szakközépiskolába nem érkeztek meg időben a postai úton továbbított feladatlapok és kérdőívek, így tavasszal 63 iskola adatai álltak rendelkezésünkre. Ennek ellenére a résztvevő diákok száma a felmérés egészét tekintve összességében nőtt, mivel a tavaszi félévben azok a csoportok is kitöltötték a nyelvi tesztet, amelyeknél 2004. őszén nem történt ilyen jellegű adatfelvétel, mivel az általános iskolában nem tanulták a célnyelvet. Végeredményként a két félév során az országban elindított összes NYEK évfolyam 11834 tanulója közül összesen 1851 fő, vagyis a diákok 15,64 százaléka töltötte ki legalább az egyik felhasznált mérőeszközt. A részletes részvételi adatokat az 1. táblázat tartalmazza, a mérőeszközöket pedig a következő részben mutatjuk be.

1. táblázat:

Az egyes mérőeszközöket kitöltő diákok száma

A felmérés során legalább egy mérőeszközt kitöltött	1851
Osztálytermi eljárások kérdőív	1669
Motivációs kérdőív	1669
Angol olvasott szöveg értése	1142
Angol írás és hallott szöveg értése	1132
Német olvasott szöveg értése	575
Német írás és hallott szöveg értése	571

FELHASZNÁLT MÉRŐESZKÖZÖK

Osztálytermi eljárások kérdőív

A résztvevő diákok májusban két kérdőívet töltöttek ki, amelyek közül az első a NYEK osztályokban folyó nyelvoktatási stratégiákkal kapcsolatos információk gyűjtését célozta meg. Amennyiben egy tanuló angolul és németül is tanult, akkor a kérdőíven az egyes nyelvekkel kapcsolatos tapasztalatairól külön-külön számolhatott be. A diákok az egyes osztálytermi eljárások gyakoriságát egy ötfokú skála segítségével értékelték. A gyakoriságok mellett egy külön oszlopban azt is jelezték, hogy mennyire kedvelik az egyes feladattípusokat.

A kérdőívben ezen kívül megismételtünk három olyan kérdést, amelyet az ősszel alkalmazott háttérkérdőívben is felhasználtunk: (1) megkértük a diákokat, hogy ugyanazoknak az ellentétpároknak a segítségével értékeljék a NYEK osztályban eltöltött első évet, mint amelyekkel korábban az általános iskolai tapasztalataikat minősítették, illetve ismét rákérdeztünk, hogy ha újrakezdehetnék az évet, és szabadon választhatnának, akkor (2) hány, illetve (3) mely idegen nyelvet tanulnák szívesen. A kérdések megismétlésével lehetővé vált a diákok attitűdjeiben beállt változás közvetlen mérése. A teljes osztálytermi kérdőív megtalálható az 1. mellékletben.

Motivációs kérdőív

A diákok nyelvtanulással kapcsolatos attitűdjeinek, motivációjának mérésére egy másik, 60 kérdésből álló kérdőívet állítottunk össze. A kérdőíven a diákok lehetőséget kaptak arra, hogy amennyiben angolul és németül is tanulnak, akkor mindkét nyelvvel kapcsolatban külön-külön is hangot adhassanak véleményüknek. A tanulók egy ötfokú skálán jelezték, hogy mennyire jellemzőek rájuk a kérdőívben szereplő állítások. A kérdőív elemeit az idegennyelv-tanulási motivációval foglalkozó szakirodalom legfontosabb irányzatainak figyelembevételével a hazai kontextus jellemzőihez adaptálva állítottuk össze. A teljes motivációs kérdőív megtalálható a 2. mellékletben.

Tanári kérdőív

Az őszi félév során a diákokat kérdeztük meg az egyes nyelvi csoportokkal kapcsolatos adatokról, beleértve a tanult nyelvek számát, a csoportban oktató nyelvtanárok számát, a heti óraszámot, illetve a csoport létszámát. A tavaszi félévben ellenőrzésképpen a csoportokban tanító nyelvtanárokat kértük meg az adatok megerősítésére. Az adatok pontosításának

segítségével olyan diákokat is hozzá tudtunk rendelni az egyes csoportokhoz, akik ősszel nem töltötték ki az ehhez szükséges információkat. Ez a lépés jó döntésnek bizonyult, hiszen eredményeképpen lényegében minimálisra csökkent a hasonló kutatásokban általában bekövetkező jelentős adatvesztés. A tanári kérdőívben az őszi félév adatainak kiegészítéseképpen rákérdeztünk az egyes csoportokban tanító angol, illetve német anyanyelvű tanárok számára is, mint a nyelvtanulás sikerét potenciálisan befolyásoló tényezőre. A teljes tanári kérdőív megtalálható a 3. mellékletben.

Nyelvi tesztek

A felmérés során a legnehezebb feladatot a nyelvi mérőeszközök összeállítása jelentette. Olyan feladatokra volt ugyanis szükségünk, amelyek megfelelően diszkriminálnak a haladó szintű nyelvtanulók között, de amelyeket sikerrel tölthettek ki azok a diákok is, akik ősszel kezdték meg az angol, illetve a német nyelv tanulását. A NYEK évfolyam hosszú távú célkitűzései között ugyan az emelt szintű érettségi követelményei szerepelnek, a mérőeszközöket az eltelt idő rövidségére tekintettel a középszintű vizsgaleírásnak megfelelő feladatokból állítottuk össze, amelyek az európai skálán az A2-es és a B1-es szintet fedik le. Mivel a felmérés feltáró, diagnosztikus jellegű, nem célja a diákok teljesítményének az érettségi követelményekkel történő megfeleltetése. Ehhez a lépéshez további részletes elemzésekre (többek között IRT analízisre) lesz szükség.

A tesztek a tavaszi felmérés alkalmával is a diákok olvasási készségét, íráskészségét és hallás utáni szövegértését vizsgálták angol és német nyelven. A hallás utáni értés és az irányított fogalmazási feladatok az őszi adatfelvétel mintájára ismételten egyazon tesztfüzetben kaptak helyet. Az olvasott szöveg értését mérő tesztfüzet ugyancsak A és B változatban készült, amelyek csak a bennük található feladatok sorrendjében tértek el egymástól. Amint a lebonyolítási útmutatóban szerepelt, a diákoktól azt kértük, legjobb tudásukat nyújtsák, de ez természetesen nem jelentette azt, hogy minden diáktól az összes feladat tökéletes megoldását reméltük, hiszen a kezdők a haladókkal azonos füzetet töltötték ki. Enélkül ugyanis a teljesítmények csak különleges és hosszadalmas eljárással hasonlíthatóak össze. Másképpen fogalmazva, a használt nyelvi mérőeszközök célja az volt, hogy a NYEK évfolyam végén a diákok teljesítményét egy egységes skálán tudjuk elhelyezni mindkét nyelvből, és így azokat össze tudjuk hasonlítani a különböző háttérváltozók mentén. A két tesztfüzet kitöltése 45-45 percet vett igénybe, így tanórai keretbe illeszkedett. A nyelvi tesztek ugyanaz a kutatócsoport dolgozta ki, akik az őszi félévben.

LEBONYOLÍTÁS

Az iskolák a sokszorosított mérőeszközöket az Oktatási Minisztériumtól postán kapták meg egy részletes lebonyolítási útmutatóval, valamint az idegen nyelvi hallott szöveg értését mérő feladatokat tartalmazó CD-vel. A diákok tanórai keretben, iskolai felügyelet mellett 2005. májusában töltötték ki a papír-ceruza anyagokat. Az iskolák minden diáknak központilag megadott séma szerinti kódot adtak, amelyek megegyeztek az őszi félévben kiadott kódokkal, így megvalósíthatóvá vált az őszi és tavaszi eredmények párosítása a tanulók anonimitásának megőrzése és személyiségi jogainak védelme mellett. A kitöltött és lekódolt dokumentumok postán kerültek az értékelés helyszínére. Az írásfeladat értékelésére az őszi fordulóhoz hasonlóan központilag, azonos szempontsor és útmutató segítségével került sor, az értékelők tréningjét követően. A tréningen a diákok írásaiból különböző szinteknek megfelelően kiválasztott írások csoportos értékelése során megtörtént a standardizálás. A közösen standardizált mintafeladatok szolgálták a további értékelés alapjául az értékelést végző szakértők számára. Az első körben hat gyakorlott értékelő pontozta a diákok munkáját egymástól függetlenül. A második körben az összes értékelt írás közül véletlenszerűen kiválasztott öt százalékot két szakember újból értékelt. Az adatok számítógépbe történő bevitele, rendszerezése és elemzése szintén központilag történt. A projekt lebonyolításában és az adatok értékelésében a két félév során összesen 16 külső szakember vett részt.

A résztvevő iskolák közül hat küldött segítő szándékú, de kritikus hangvételű visszajelzést a tesztekkel kapcsolatban. Egyrészt az olvasási feladatok mennyiségét kifogásolták, mivel a 45 perc alatt a kezdő diákok nem tudták az összes feladatot megoldani. Másrészt a konkrét szövegekre (azok nyelvi struktúráira, szókinésére) vonatkoztak megjegyzéseik. A hallott szöveg értését mérő feladat kapcsán észrevételezték, hogy csak egyszer hallgathatták meg a diákok a hanganyagot, valamint az autentikus beszéd jellemzői miatt találták túl nehéznek a feladatot. Kifogásolták még az írásfeladatban a szöveg hosszát, valamint a 45 perces időkeretet. Két intézmény észrevételezte, hogy a diákjaikat lehangolta a feladatlapok nehézségi foka.

Az észrevételekre a mérőeszközök ismertetésénél megfogalmazott alapelvek és az alábbiak adnak magyarázatot. A felmérés célja az volt, hogy egységes nyelvtudásszintmérő tesztekkel értékeljük a NYEK évfolyamos diákok teljesítményeit egy tanév után. Ahogyan a lebonyolítási útmutatóban foglalmaztuk, „A feladatlapok könnyű és nehezebb feladatokat tartalmaznak, melyeket átlagos képességű, hasonló korú és háttérű diákokon próbáltunk ki.

Várhatóan a gyengébb diák is meg tudja oldani a feladatok egy részét, de a teljesítmények széles skálán mozognak majd”. A feladatlapok kitöltése előtt a diákoknak felolvasott instrukciókban erre az ő figyelmüket is felhívtuk: „A feladatok között vannak könnyűek és nehezebbek. A könnyebbekkel érdemes kezdeni”. Mindezek ellenére elképzelhető, hogy a gyengébb nyelvtudású diákokat elbátortalanították a tesztek.

Várakozásainknak megfelelően, a célnyelven jobban tudó diákok azonos idő alatt hatékonyabban tudták megoldani a feladatokat, amelyekhez a hallott és olvasott szövegek lényegét kellett megérteni, illetve konkrét információt kellett a szövegekből kikeresni. A hallott szöveg értését mérő feladatot minden diák azonos körülmények között teljesítette, tehát az autentikus interjú szövegét egyszer hallotta, mint a valós nyelvhasználatban. A célnyelven jobban tudó diákoknak ez is jobban sikerült, mint a kevésbé jól tudó társaiknak. Az írásfeladat hossza az értékelési kritériumok között nem szerepelt, az irányítási pontoknak kellett megfelelni.

A DIÁKOK NYELVI TESZTEKEN ELÉRT EREDMÉNYEI

A nyelvtudásmérő tesztek a felmérés céljának és a várakozásoknak megfelelően működtek. Mint a részletes eredmények ismertetésében látható, a diákok nyelvtudását egy széles skálán sikerült elhelyezni és azokat elkülöníteni, így a tesztek egyaránt lehetőséget biztosítottak az alapszintű (A2-es) és az önálló nyelvhasználó (B1) szintjén teljesítő diákok felmérésére.

A nyelvtudás három mért készsége közti összefüggéseket (korrelációs együtthatókat) a 2. táblázat szemlélteti. Az eredmények statisztikailag szignifikánsak, ezt külön nem jelöljük. Az összefüggés két készség között annál erősebb, minél nagyobb a kettő közötti összefüggést jelző érték.

2. táblázat:

A nyelvi tesztek egyes részei közötti összefüggések (r)

	Angol hallott szöveg értése	Angol írás-készség	Angol olvasott szöveg értése	Német hallott szöveg értése	Német írás-készség	Német olvasott szöveg értése
Angol hallott szöveg értése	1,00	0,29	0,37			
Angol íráskészség	0,29	1,00	0,65			
Angol olvasott szöveg értése	0,37	0,65	1,00			
Német hallott szöveg értése				1,00	0,20	0,24
Német íráskészség				0,20	1,00	0,56
Német olvasott szöveg értése				0,24	0,56	1,00

Az év eleji mérésekhez hasonlóan az angol és a német nyelvi készségeknél is megfigyelhető, hogy az egyes készségek közötti összefüggések nem túl szorosak, és az angol nyelv esetében valamivel szorosabbak, mint németből. Az írás és olvasás készségek közötti összefüggések ismét erősebbek, mivel mindkettő a grafikus készségek csoportjába tartozik. A nem túl szoros összefüggések ismét csak azt bizonyítják, hogy az egyes készségek egymástól külön történő mérésének van létjogosultsága. Az így nyert diagnosztikai információk alapján lehetőség nyílik a felszínre került problémák orvoslására.

Úgy tűnik, hogy a készségek kiegyensúlyozott fejlesztése továbbra is megoldásra váró probléma, hiszen a fenti eredmények arra utalnak, hogy a tanulók kommunikatív kompetenciája készségenként eltérő ütemben fejlődött a tanév során. Ennek több oka is lehet. Egyrészt elképzelhető, hogy az egyes csoportokban alkalmazott módszereknél eltérő hangsúlyt kapott az egyes készségek fejlesztése, másrészt az is reális magyarázat lehet, hogy az egyes tanulók motivációjuknál, képességeiknél fogva fogékonyabbak egyes eljárásokra, mint másokra.

Az országos átlageredményeket százalékpontokra alakítva mutatjuk be a 3-6. táblázatokban, készségek, nyelvi szint és képzési típus szerinti bontásban az összesített pontszámokat is megadva. A táblázatok adataiból látható, hogy a várakozásoknak megfelelően az angolt és németet haladóként tanulók teljesítményei meghaladják a kezdők teljesítményeit, és a gimnáziumi tanulók jobb eredményeket értek el a szakközépiskolásoknál. Az összesített teljesítmények rangsora mindkét nyelv esetében azonos: legjobbak a célnyelvet haladóként tanuló gimnáziumi tanulók eredményei, utánuk a haladó szakközepesek következnek, majd a kezdő gimnazistákat követik a kezdő szakközépiskolások átlagai. Bár a fenti trend az egyes készségekre is érvényes, kivétel a németet kezdőként tanulók hallott szöveg értését mérő teszten elért átlaga. Mindezek az eredmények összhangban vannak a tanév elején mért teljesítményekkel és trendekkel, valamint más idegen nyelvi felmérések tapasztalataival. Az angol nyelvi eredmények szóródása nagyobb, mint a németül tanulók esetében, és míg hasonló a trend a szakközépiskolákban angol kezdők és haladók, valamint a németet kezdőként tanulóknál, a haladó németeseknél a gimnáziumi tanulók esetében magasabb a szórás. Mint az őszi felmérésben megállapítottuk, a szakközépiskolák nyelvi csoportjai nem csak alacsonyabb nyelvi színtről indultak, hanem a csoportok kevésbé homogén összetételéből adódó nehézségekkel is meg kellett birkóznuk.

3. táblázat:***Az angol kezdőként tanulók teljesítménye angol nyelvből képzési típus szerint (%)***

Angol	SZAKKÖZÉP		GIMNÁZIUM	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Olvasott szöveg értése	35,15	19,31	38,04	17,17
Íráskészség	33,66	23,90	37,19	25,37
Hallott szöveg értése	38,89	13,18	39,08	12,54
Teljes teszt	35,32	16,41	38,09	15,99

4. táblázat:***Az angol haladóként tanulók teljesítménye angol nyelvből képzési típus szerint (%)***

Angol	SZAKKÖZÉP		GIMNÁZIUM	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Olvasott szöveg értése	42,82	20,62	55,65	19,37
Íráskészség	42,24	26,43	55,98	22,27
Hallott szöveg értése	40,43	15,41	44,22	15,32
Teljes teszt	42,20	18,48	53,76	16,18

5. táblázat:***A németet kezdőként tanulók teljesítménye német nyelvből képzési típus szerint (%)***

Német	SZAKKÖZÉP		GIMNÁZIUM	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Olvasott szöveg értése	36,63	17,30	50,61	15,87
Íráskészség	26,41	24,44	36,87	22,67
Hallott szöveg értése	40,74	11,71	39,78	12,37
Teljes teszt	34,87	14,73	43,90	13,20

6. táblázat:***A németet haladóként tanulók teljesítménye német nyelvből képzési típus szerint (%)***

Német	SZAKKÖZÉP		GIMNÁZIUM	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Olvasott szöveg értése	47,81	15,87	58,98	17,18
Íráskészség	40,92	22,26	51,01	21,19
Hallott szöveg értése	39,68	12,82	45,09	14,02
Teljes teszt	44,44	12,87	53,91	14,61

Az őszi eredményekkel összehasonlítva a tanév végi felméréskor ismét az egyetlen produktív készség, az írás esetében adódtak a legmagasabb szórások, míg a hallott szöveg értését mérő feladat esetében a legalacsonyabbak. A három készséget mérő feladatokon az átlagok jóval közelebb állnak egymáshoz, mint a haladók őszi felmérésekor, de ennek magyarázata az, hogy feladatok szintje mindhárom készség esetében magasabb volt, szemben az őszi felmérés könnyebb hallott szöveg értését mérő tesztjével. Ez egyben azt is mutatja, hogy a három készséget mérő feladatok szintjei összhangban voltak egymással.

A diákok írásfeladatokon nyújtott teljesítménye közvetve összehasonlítható az OKÉV 2003-as [3] országos reprezentatív mintán végzett 10. évfolyamosok teljesítményével, mivel az ott és a jelen felmérésben használt írásfeladatok párhuzamos feladatnak tekinthetők mindkét nyelvből, és az értékelési szempontok is megegyeztek. Ennek alapján megállapítható, hogy angol nyelvből mind a kezdő, mind pedig a haladó diákok messze meghaladták a szakközépiskolások 25,20 százalékpontos országos átlagát, míg a kezdő gimnazisták nem érték el, de a haladók jobban teljesítettek a gimnáziumi tanulók 52 százalékpontos átlagteljesítményénél. A német esetében az OKÉV felmérésben a szakközépiskolások országos átlaga 15,30 %, a gimnazistáké 33,70 % volt. Ezekkel az eredményekkel egybevetve a NYEK évfolyamos teljesítmények messze túlszárnyalják az országos átlagot és a németet kezdőként tanuló gimnazisták is jobb eredményt értek el az országos felmérés adatainál. Mivel a másik két készség esetében további részletes elemzésre és különleges statisztikai eljárásokra lesz szükség, azok alakulásának összehasonlítására később kerül sor.

Az írásfeladatok értékelése során ellentmondásos teljesítményeket is találtunk. Előfordult egy olyan csoport, amelyben a diákok azonos filmről, szinte szó szerint egyező szöveget alkottak, míg egy másik csoport minden tagja kiváló angolsággal arról írt egy rövid üzenetet, miért nincs kedvük a feladatot megoldani. A feladatok utólagos kvalitatív elemzésére a jövőben feltétlenül sort kell majd keríteni és a tapasztalatokat közreadni.

Összegezve a nyelvi teljesítményeket elmondható, hogy a vizsgált minta lényeges nyelvi fejlődést mutat a célnyelvet kezdőként és haladóként tanuló diákok esetében mindkét nyelvből. A teszteken elért eredmények széles skálán helyezkednek el, azok szóródása nagy, de ez nem meglepő, mivel a tanulók kezdő szintje, képességei, motivációja, az óraszámok és a nyelvtanulást meghatározó egyéb tényezők is lényeges eltéréseket mutattak. Mivel a diákok beszédképességét a felmérés nem érintette, erről a fontos készségről nem rendelkezünk adatokkal. Az egyes nyelvi csoportok és diákok nyelvtudásának fejlődését a helyi kontextus ismeretében az iskoláknak kell részletesen értékelnie.

A NYELVI FEJLŐDÉS ÉS AZ OKTATÁS SZERVEZÉSI KÉRDÉSEI

A tanult nyelvek száma

Az *Ajánlás a nyelvi előkészítő évfolyammal induló oktatás idegen nyelvi tartalmához* [2] című dokumentumban szereplő OM módszertani ajánlás szerint azokon a NYEK évfolyamokon, ahol a feltételek adottak, ideális esetben minden diáknak két idegen nyelvet kellene tanulnia. Eszerint „Két idegen nyelv ismerete növeli a fiatalok versenyképességét és hozzájárul ahhoz, hogy megvalósíthassuk az európai háromnyelvű polgár (anyanyelv és kettő idegen nyelv) eszményét”. Az őszi adatgyűjtés során azt találtuk, hogy az iskolák többségében a diákok csak egy idegen nyelvet tanultak a NYEK évfolyamon. A felmérésben résztvevő 64 iskola közül mindössze 9 NYEK évfolyamán tanultak két nyelvet a diákok, ami a minta iskoláinak csupán 14 százaléka.

Az őszi forduló eredményei azt is megmutatták, hogy a diákok 51 százaléka tanult volna két idegen nyelvet, tehát lényegesen nagyobb igény lett volna a diákok részéről, mint amit az iskolákban indított csoportok lefedtek. Kérdés maradt azonban, hogy valóban meg tudnak-e birkózni a tanulók két idegen nyelv párhuzamos tanulásával. A tavaszi félévben összegyűjtött adatok alapján egyértelmű igennel felelhetünk erre a kérdésre, hiszen nem találtunk szignifikáns különbséget az egy illetve a két idegen nyelvet tanuló diákok nyelvi teszteken elért eredményei között. Másképpen fogalmazva, a két idegen nyelvet tanuló diákok éppen olyan jól teljesítettek, mint az egy nyelvet tanuló társaik. Ez igaz volt mind a kezdő, mind a haladó nyelvtanulóknál angolból és németből is.

Amint azt az őszi jelentésben korábban már megállapítottuk, az erőforrások hiánya biztosan nem ad magyarázatot arra a jelenségre, hogy a csoportok többségében csak egy nyelv oktatása mellett döntöttek az intézmények, hiszen számos olyan iskola szerepel a mintában, ahol az indított két nyelvi csoport két különböző nyelvet tanult (például egyik angolul, másik németül), ennek ellenére egyik csoportban sem tanultak két nyelvet a diákok. Ezekben az iskolákban nyilvánvalóan megoldható lett volna, hogy a két csoport „elcseréljen” néhány nyelvórát, biztosítva ezzel a két idegen nyelv tanulását minden diák részére. Reméljük, hogy kutatásunk azon eredménye, miszerint a két idegen nyelv párhuzamos tanulása nincs negatív hatással a nyelvi fejlődésre, meggyőzi majd az iskolákat arról, hogy érdemes legalább a diákok igényeinek megfelelő arányban olyan csoportokat indítaniuk, ahol az OM ajánlásnak megfelelően két idegen nyelvet tanulhatnak a diákok.

A nyelvi csoportok létszáma

Felmérésünk során a NYEK évfolyamon indított csoportok létszámát illetően rendkívüli változatossággal talákoztunk. A legkisebb létszámú csoport 6 főből, míg a legnagyobb létszámú csoport 23 főből állt. Az OM ajánlás a közoktatási törvényben meghatározott maximális osztálylétszám felénél (ez 18 fős csoportnak felel meg) nem javasol nagyobb létszámot. A német nyelvi csoportok esetében az iskolák nyilvánvalóan figyelembe vették ezt a javaslatot, hiszen itt a legnagyobb létszámú csoportban éppen 18-an tanultak. Az angol nyelvi csoportoknál azonban az ajánlásban meghatározott létszám fölött is befogadtak diákokat számos intézményben. Ennek a döntésnek a hátterében minden bizonnyal az angol nyelv népszerűsége, illetve a tanulása iránti hatalmas igény állhat.

Hogy megvizsgálhassuk az eltérő csoportlétszámok hatását a diákok nyelvi fejlődésére, a létszámuk szerint három különböző kategóriába osztottuk a vizsgált csoportokat: egy alacsony, egy közepes és egy magas létszámú kategóriát határoztunk meg. Alacsony létszámúként soroltuk be a 6-12 fő közötti létszámú csoportokat, közepesként a 13-18 tanulóval álló csoportokat, a magas létszámú kategóriába pedig azok a csoportok kerültek, amelyekben az ajánlásban meghatározott maximális 18 főnél több diák tanult. A három különböző kategóriába tartozó csoportokban tanuló diákok átlageredményeit a 7. táblázatban foglaltuk össze.

7. táblázat:
A nyelvi teszten elért átlageredmények (és szórások)
Csoportlétszám szerinti bontásban (%)

Létszám	KEZDŐ			HALADÓ		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
ANGOL	33,02 (12,70)	38,34 (16,75)	32,08 (13,61)	50,75 (16,33)	48,99 (17,61)	47,74 (19,67)
NÉMET	34,81 (14,38)	40,27 (14,59)	-	54,20 (12,95)	50,13 (15,18)	-

Megjegyzés: Alacsony = 6-12 fő, Közepes = 13-18 fő, Magas=18-24 fő.

Látható, hogy a német nyelvénél a fent leírtaknak megfelelően nem voltak magas létszámú csoportok sem a kezdőknél, sem a haladóknál. A kezdők eredményeit vizsgálva látható, hogy a közepes létszámú csoportba járó diákok mindkét nyelv esetében jobban teljesítettek alacsony létszámú csoportokban tanuló társaiknál. A látszat ellenére ezek a különbségek statisztikailag nem szignifikánsak, de azt mindenképpen jól mutatják, hogy a közepes létszámú csoportok semmi esetre sem jelentenek hátrányt a nyelvtanulásban.

Más a helyzet azonban a magas létszámú kezdő angolos csoportnál, ahol az alacsonyabb eredmény már statisztikailag is szignifikánsan különbözik az alacsony, illetve a közepes létszámú csoportokban tanuló diákok átlageredményeitől. Úgy tűnik tehát, hogy a magas csoportlétszám miatt hátrányba kerültek az ilyen csoportban tanuló diákok.

A haladók esetében egyértelmű a trend mindkét nyelv esetében: minél nagyobb a csoport létszáma, annál gyengébb az átlageredmény és a csoportlétszámmal együtt az eredmények szórása is növekszik, habár statisztikailag a kategóriák közti különbségek csak a német nyelv esetében szignifikánsak. A csökkenő átlageredmény és a növekvő szórás viszont arra enged következtetni, hogy haladó szinten már komolyabb szerepet kap az egy tanulóra jutó idő, aminek csökkenése általában egyenes következménye a magas csoportlétszámnak, s így egyes tanulók hátrányba kerülhetnek. Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a felmérés eredményei alapján a diákok nyelvi fejlődése szempontjából nem előnyös, ha a csoportokban az OM által javasolt maximum 18 főnél több diák tanul.

Az idegen nyelvek oktatására fordított heti óraszám

A csoportlétszám mellett a heti óraszám is hatással lehet arra, hogy mennyi idő jut az egyes tanulókra a nyelvórákon. Az őszi félévben már láttuk, hogy az egy nyelvet oktató iskolák kivétel nélkül az OM ajánlásnak megfelelő mennyiségű heti óraszámokban oktatták az angolt vagy a németet, sőt, jelentős hányaduk az ajánlott minimumnál lényegesen magasabb heti óraszám mellett döntött, így találkoztunk olyan csoporttal is, ahol a diákok heti 18 órában ismerkedhettek az adott idegen nyelvvel.

Az adatok elemzése során megvizsgáltuk, hogy a heti óraszám milyen hatással volt a diákok nyelvi teljesítményeinek alakulására. Az összehasonlítás elvégzéséhez két kategóriába osztottuk a csoportokat: az első kategóriába kerültek azok a csoportok, ahol az OM által javasolt minimum heti 12 órában vagy ez alatti óraszámokban tanulták a diákok az idegen nyelvet, a másik kategóriába pedig azok a csoportok kerültek, ahol a heti óraszám meghaladta a 12 órát. Eredményül így két, körülbelül azonos létszámú tanulót magában foglaló kategóriát kaptunk. A két legnépszerűbb heti óraszám a heti 12 óra illetve a heti 15 óra volt. A két kategóriába eső átlageredményeket a 8. táblázat mutatja be.

**8. táblázat:
A nyelvi teszten elért átlageredmények (és szórások)
heti óraszám szerinti bontásban (%)**

Óraszám	KEZDŐ		HALADÓ	
	Hetente <=12	Hetente >12	Hetente <=12	Hetente >12
ANGOL	35,45 (16,49)	38,12 (15,92)	46,88 (18,95)	50,94 (16,94)
NÉMET	37,56 (14,59)	42,11 (14,42)	51,37 (13,83)	50,94 (15,47)

Megfigyelhető, hogy az általános trend szerint a nagyobb óraszám egyben jobb átlageredményt is jelent, ami alól csak a német haladók jelentettek kivételt. A különbségek azonban nem számottevőek, a statisztikai értelemben vett szignifikancia határát súrolják, az angolnál kívülről a német nyelvénél belülről. A német haladóknál tapasztalt mindössze 0,43 százalékos minimális eltérés viszont mind statisztikailag, mind pedig a mindennapi értelemben véve teljesen elhanyagolható. Bár hátrányosnak semmiképpen nem nevezhető, a magasabb heti óraszámából ilyen intenzív nyelvoktatás esetében már nem profitálnak jelentős mértékben a tanulók. Érdemes lehet tehát megfontolni, hogy a többlet óraszámot inkább egy második idegen nyelv oktatására fordítsák az iskolák az OM ajánlásnak megfelelően.

A csoportot oktató nyelvtanárok száma

Ahogy arról az őszi félévben elvégzett felmérés alkalmával már beszámoltunk, az egyes csoportokban oktató nyelvtanárok számát tekintve az iskolák szinte maradéktalanul igazodtak az OM ajánláshoz, így örömmel tapasztalhattuk, hogy azok a csoportok számítottak ritka kivételnek, ahol egy nyelvtanárnak magányosan kellett megbirkóznia az intenzív nyelvoktatás támasztotta követelményekkel. Az sem számított ritkaságnak, ha egy csoportban 4 nyelvtanár is tanított. A 9. táblázatban a 2, 3 illetve 4 nyelvtanárral tanuló csoportok teljesítményét hasonlítjuk össze.

**9. táblázat:
A nyelvi teszten elért átlageredmények (és szórások)
a csoportban tanító tanárok száma szerinti bontásban (%)**

	KEZDŐ			HALADÓ		
	2 tanár	3 tanár	4 tanár	2 tanár	3 tanár	4 tanár
ANGOL	37,70 (16,94)	36,97 (14,53)	35,60 (17,27)	46,72 (18,70)	47,31 (16,37)	64,81 (12,32)
NÉMET	39,25 (15,01)	35,24 (10,97)	55,84 (10,57)	50,83 (14,12)	48,06 (13,75)	67,44 (11,71)

A táblázat adataiból rendkívül érdekes eredményt olvashatunk ki. Amíg a 2 illetve 3 nyelvtanár közötti döntés statisztikai értelemben elhanyagolható különbségekhez vezetett, 4 nyelvtanár alkalmazása egy-egy csoportban hatalmas előnyhöz juttatta az ilyen csoportokat mind német mind angol nyelvből. Ez alól mindössze az angol kezdők jelentettek kivételt, ahol a csoportokat tanító tanárok száma elhanyagolható és statisztikailag sem eredményezett szignifikáns különbségeket. A táblázatból nem olvasható ki, de követő elemzéseink egyik mindenképpen figyelemreméltó eredménye, hogy a nyelvtanárok száma nem az egy tanárra eső óraszám miatt jelent előnyt. Az erre vonatkozó feltételezésünket az adatok részletes elemzése után el kellett vetnünk. Sokkal valószínűbb tehát, hogy valamilyen minőségi változás következik be, ha legalább négy nyelvtanár foglalkozik egy csoporttal. Elképzelhető, hogy ez az a tanári létszám, amikor már létrejön egyfajta hatékonyan működő munkacsoport, de az is lehetséges, hogy azok az intézmények, ahol meg tudták oldani a négy nyelvtanár együttműködését, egyébként is eredményesebben tanítják a célnyelvet. Ez a jelenleg nyitott kérdés érdekes alapot adhat egy jövőbeni kutatáshoz, amelyre a választ a helyi kontextus alapos elemzésével összehangolva lehetséges keresni. Azt mindenesetre elmondhatjuk, hogy az OM ajánlásával összhangban a felmérés eredményei szerint semmiképpen nem hátrányos, ha egy csoportban több nyelvtanár tanít, egy bizonyos tanári létszám felett pedig jelentős teljesítménynövekedést tapasztaltunk a felmért csoportokban.

Az anyanyelvi tanárok szerepe

A tavaszi félévben a nyelvtanárok részére kiküldött kérdőívben rákérdeztünk az egyes csoportokban tanító anyanyelvi tanárok számára is, mint a nyelvtanulás sikerét potenciálisan befolyásoló tényezőre. A válaszokból kiderült, hogy minden csoportban maximum egy angol vagy német anyanyelvű tanár tanított, illetve az is, hogy az anyanyelvű tanárok száma, illetve a csoportot tanító nyelvtanárok száma között nem volt összefüggés. Így volt olyan német haladó csoport, amellyel egyedüli tanárként anyanyelvű nyelvtanár foglalkozott, míg találkoztunk olyan csoporttal is, ahol a csoportot tanító négy nyelvtanárból egyiknek sem volt anyanyelve a célnyelv. A csoportok átlageredményeit tehát aszerint hasonlíthattuk össze, hogy volt vagy nem volt anyanyelvi tanár a csoportot tanító nyelvtanárok között. Az eredményeket a 10. táblázatban foglaltuk össze.

10. táblázat:
A nyelvi teszten elért átlageredmények (és szórások)
az anyanyelvi tanárok száma szerinti bontásban (%)

Anyanyelvi tanár	KEZDŐ		HALADÓ	
	Nincs	Van	Nincs	Van
ANGOL	37,49 (16,26)	35,35 (15,98)	47,91 (18,60)	51,21 (16,62)
NÉMET	37,77 (14,56)	48,36 (11,82)	49,51 (13,85)	56,48 (16,37)

A táblázat adatait megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a haladóknál mindenképpen előnyt jelent, ha egy anyanyelvi tanár is részt vesz a nyelvi csoport képzésében. A látszat, mint oly sokszor, most is csalóka. Amint ugyanis statisztikai úton eltávolítjuk a tanulók hozott nyelvtudásának zavaró hatását a képletből, az összefüggés már nem szignifikáns. Ez arra enged következtetni, hogy csak azokban a haladó csoportokban alkalmaznak anyanyelvi oktatókat az iskolák, ahol a diákok hozott nyelvtudását eleve kellően magas szintűnek ítélik. Ebben a helyzetben azonban lehetetlen bármit mondani az anyanyelvi tanárok alkalmazásának előnyeiről. Mindössze annyi bizonyos, hogy hátrányt semmiképpen nem jelentett, ha egy csoportban anyanyelvi nyelvtanár is tanított. Az utóbbi állítás igaz az angol kezdőkre is, ahol a táblázatban látható minimális eltérés az anyanyelvi tanárt alkalmazó

illetve nélkülöző csoportok teljesítménye között statisztikailag nem szignifikáns. Érdekes azonban, hogy a kezdő németes csoportoknál komoly, statisztikailag is szignifikáns előnyhöz jutottak azok a tanulók, akiket anyanyelvi tanár is oktatott. Ennek okára eddig nem találtunk magyarázatot, de valószínűtlen, hogy véletlenről lenne szó, ugyanis több olyan német kezdő csoport is volt a mintában, ahol anyanyelvi nyelvtanár is foglalkozott a tanulókkal az év során. Valószínűleg a nyelvtanítás minősége volt lényegesen jobb, mint a többi csoport esetében, de ennek kimutatásához osztálytermi megfigyelésekre is szükség lett volna.

A DIÁKOK MOTIVÁCIÓJA ÉS NYELVI TELJESÍTMÉNYÜK

A nyelvtanulással kapcsolatos általános attitűdök változása

Bevezetőnkben már idéztük az OM ajánlást, amelyből kiderül, hogy a NYEK egyik deklarált célja, hogy pozitív attitűdöket alakítson ki az idegen nyelvek tanulása iránt. Amint azt az őszi félév adatainak elemzésekor megállapítottuk, az általános iskolai nyelvtanulásról kialakult emlékek, bár lényegében pozitívak voltak, bőven maradt feladat a NYEK évfolyamra.

Úgy tűnik azonban, hogy a NYEK mint képzési forma, illetve a NYEK évfolyamokon dolgozó nyelvtanár kollégák tevékenysége „kiállta a próbát”. A tanulók nyelvtanulási attitűdjeit ugyanazzal a 2004. őszén alkalmazott négy különböző ellentétes jelentésű jelző-pár („kellemes-kellemetlen”, „érdekes-unalmas”, „felesleges-hasznos”, „jó-rossz”) segítségével mérve, az ötfokú skálán az átlagos pontszám 3,70 pontról 3,98 pontra kúszott fel, ami közel 10 százalékos, statisztikai szempontból is szignifikáns emelkedés. A gyakorlatilag „jónak” számító osztályzat természetesen azt is jelenti, hogy további fejlődésre van szükség ezen a téren. Amint látni fogjuk, erre az oktatott nyelvek számának illetve az osztályteremben alkalmazott feladattípusok diákok igényeihez történő közelítésével lenne mód. Utóbbi feltevésünket igazolni látszik, hogy a „nehéz-könnyű” jelző-pár értékelésénél a tanulók általános iskolai tapasztalataikkal összevetve szignifikánsan nehezebbnek találták a NYEK évfolyamon folyó nyelvtanulást. Szerencsére, ahogy azt a diákok javuló attitűdje jelzi, a felmerülő nehézségek nem szegték kedvét a felmérés résztvevőinek, hanem teljesíthető kihívásként értékelték.

Mit tanulnának szívesen a diákok?

Az őszi félév során kiderült, hogy a diákok jóval nagyobb arányban vállalkoztak volna két idegen nyelv tanulására, mint ahogyan arra lehetőségük volt. Az előző részben már rámutattunk, hogy a diákok válaszaiból arra is fény derült, hogy a NYEK évfolyamon folyó intenzív nyelvoktatás lényegesen megterhelőbb, mint amivel az általános iskolákban kellett a tanulóknak megbirkóznia. Ebben a helyzetben adódik a kérdés, hogy nem gondolták-e meg magukat a diákok, vajon továbbra is vállalnák-e a két idegen nyelv tanulásával járó plusz terheket. Hogy választ kapjunk erre a kérdésre, májusban megkérdeztük a diákokat, hogy ha újra kezdenék a NYEK évfolyamot, akkor hány (egy vagy kettő) nyelvet tanulnának, és melyek lennének ezek a nyelvek. A tanulni kívánt nyelvek számára vonatkozó adatokat a 11. táblázatban foglaltuk össze.

11. táblázat:

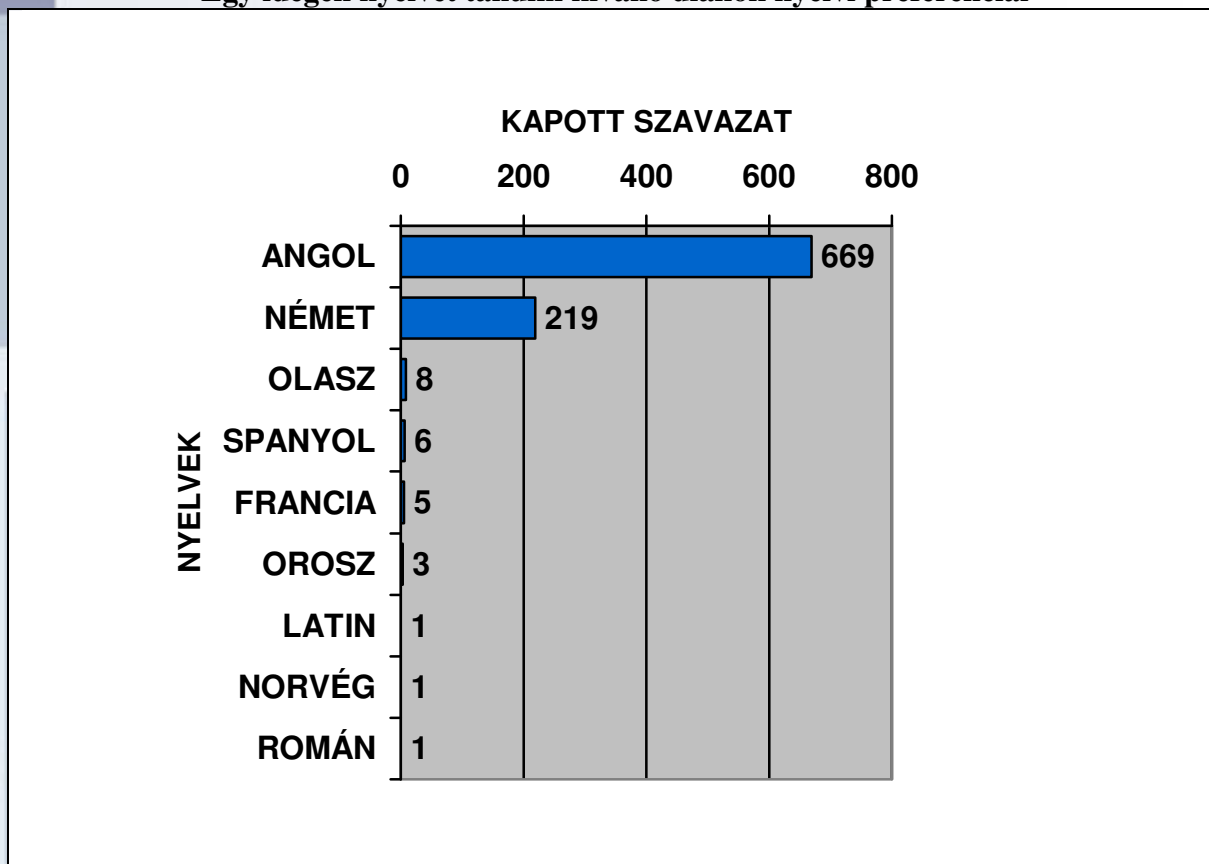
A diákok megoszlása a tanulni kívánt nyelvek száma és a képzési típus szerint

	Szakközép	Gimnázium	Összesen
1 nyelvet tanulna	410	507	917
2 nyelvet tanulna	270	477	747

Az őszi félév eredményeivel összehasonlítva a táblázat adatait látható, hogy enyhe elmozdulás történt az egy nyelv irányába. Sokkal fontosabb viszont, hogy a tanulók 44,89 százaléka továbbra is szívesebben tanult volna két idegen nyelvet. Ez még mindig jelentősen meghaladja azt a 14 százalékos értéket, ami a ténylegesen két idegen nyelvet oktató iskolák arányát jelzi. A diákok válaszaik ennél tehát továbbra is jóval nagyobb arányt indokolnának.

A tanulni kívánt nyelvek körét illetően meglepő eredményeket kaptunk, amelyeket külön mutatunk be az egy, majd a két nyelvet tanulni kívánó diákok válaszaik alapján. Azok, akik megelégedtek volna egy idegen nyelvvel is, elsősorban továbbra is az angolt, másodsorban a német nyelvet választották. A pontos értékek az 1. ábrán láthatók. Az őszi félév eredményeivel összevetve a kapott szavazatokat, a legjelentősebb változás az angol nyelvet tanulni vágyók körében következett be: az ősszel kapott kiugró 565 szavazat után egy tanév után 18,41 százalékkal több, vagyis 669 voks érkezett az angol nyelvre. A német nyelvet körülbelül ugyanannyian választották, mint korábban, de az egyéb nyelveknél megfigyelhető volt a kapott szavazatok számának csökkenése.

1. ábra:
Egy idegen nyelvet tanulni kívánó diákok nyelvi preferenciái

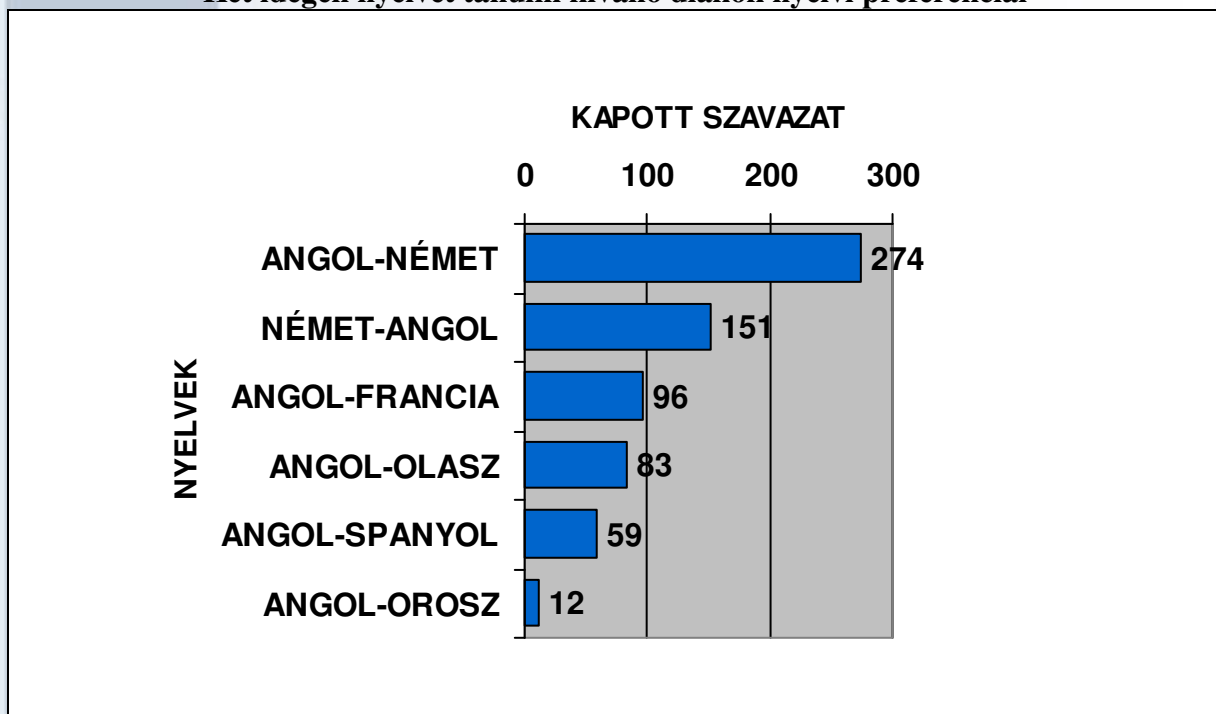
Számos adat utal arra, hogy az angol nyelv előretörése azoknak a tanulóknak a körében is lejátszódott, akik két idegen nyelvet is tanulnának. Talán a legmarkánsabb változás az őszi félév adataihoz képest, hogy míg az első félévben a német-egyéb nyelvpárok is felkerültek a szavazatok legalább egy százalékát kapó nyelvpárok listájára, ezúttal a német-angol párosításon kívül, minden nyelvpárban az angol került az első helyre, ami így az összes (legalább 1 százaléknyi szavazatot kapott) párosításban szerepel. Az angol nyelv térhódításának másik jele, hogy a német-angol párosítást választók száma az őszi 209 főről 151 főre csökkent.

A fenti eredmények alapján kínálja magát az a feltevés, miszerint a két nyelvet tanulni kívánók számában beállt enyhe csökkenést a német-angol párosítás helyett csak angolt tanulni kívánó diákok szavazatai okozzák. Az angol nyelv előretörése tehát már olyan mértékű, hogy nem csak a kevésbé gyakran oktatott nyelvek, de a nagy vetélytárs, a német nyelv jelentőségét is háttérbe szorítja. Természetesen óvatosan kell bánnunk ezekkel az adatokkal, hiszen amint az a 2. ábráról leolvasható, 151-en továbbra is a németet tartották fontosabbnak az angolnál.

illetve az egy nyelvet tanulni kívánó diákok körében további 219 diák kizárólag németül tanulna. Arról a 250 diákról sem szabad megfeledkeznünk, akik az angol nyelv mellett szívesen tanulnának franciául, spanyolul, olaszul vagy oroszul. Az angol, mint fő nyelv mellett tehát fontos volna a németen kívül a fentiek közül valamely más európai nyelv tanulásának lehetőségét is biztosítani a diákok részére. Pár szavazatot kapott ugyan néhány egyéb egzotikusnak mondható idegen nyelv is, de ilyen kis igény mellett természetesen nehéz feladat lenne egy hatékony képzési program megvalósítása.

Ezzel szemben az angol nyelv népszerűségének folyamatos és dinamikus növekedését figyelembe véve – ami nemcsak hazánkban, de világviszonylatban is tapasztalható jelenség –, az iskoláknak fel kell készülniük arra, hogy amennyiben a diákok igényeinek és az OM ajánlásnak megfelelően két idegen nyelv oktatását tervezik egy csoportban, akkor az angol nyelvet feltétlenül érdemes felajánlaniuk.

2. ábra:
Két idegen nyelvet tanulni kívánó diákok nyelvi preferenciái

Kinek érdemes a NYEK évfolyamra jelentkeznie?

A felmérés első fordulójában hét különböző indokcsoportot tártunk fel arra vonatkozóan, hogy miért választották a tanulók a NYEK évfolyamot. Az egyes faktorok részletes leírását és szerkezetét a már korábban meghivatkozott jelentés (17-20. oldal) tartalmazza. A különböző orientációk olyan egyéni különbséget jelentenek, amelyek hatással lehetnek a diákok nyelvi fejlődésére is (a legújabb kutatások összefoglalásáról ld. [4]). Következésképpen érdemes megvizsgálni a diákok nyelvi teszteken elért pontszámait és a NYEK évfolyamra történő jelentkezésüket motiváló tényezők közötti összefüggéseket, hogy kiderüljön kik azok, akiknek a leginkább (illetve a legkevésbé) megfelelő környezetet biztosítja a NYEK az idegennyelv-tanuláshoz. A hét tényezőt összevetve a nyelvi eredményekkel, mindössze két faktor esetében kaptunk szignifikáns összefüggéseket, amelyeknek pontos értékét a 12. táblázatból olvashatjuk ki.

12. táblázat:

A NYEK évfolyamra jelentkezés céljai és a nyelvi eredmények közti összefüggések (r)

	Felzárkózás (F2)	Nyelvtanulás szeretete (F6)
ANGOL	-0,39	0,27
NÉMET	-0,36	0,38

Megjegyzés: Az F2 illetve F6 jelöléseket a 2004. őszi félévében történt adatgyűjtés eredményeit bemutató jelentésünkben használtuk (v.ö.19. oldal). Itt a két félév eredményeinek összevetését segítik.

A táblázat eredményeinek könnyebb értelmezhetősége érdekében idézzük fel a két faktor leírását a kutatásunk 2004. őszi fordulójának eredményeit tárgyaló jelentés [1] 19. oldaláról:

- Felzárkózás (F2). A diák arra számít, hogy a NYEK évfolyamon behozhatja meglévő lemaradását.
- Nyelvtanulás szeretete (F6). A diákot maga a nyelvtanulás vonzza, az számára kellemes elfoglaltságot jelent.

Talán nem meglepő, hogy akiket elsősorban a nyelvtanulás szeretete vezérel a NYEK évfolyamra, azok nagyobb eséllyel profitálnak az ott kapott intenzív nyelvi képzésből. Ezzel szemben a táblázat első oszlopában található negatív értékek azt jelzik, hogy a NYEK évfolyamot elsősorban felzárkózás céljából választó diákok hozott hátrányukat nehezen képesek ledolgozni mind angol, mind német nyelvből. Erre a kérdésre még visszatérünk az egyéni különbségek szerepét vizsgáló részben.

A motivációs tényezők és a motivált viselkedés

Elfogadott tény, hogy a motivált viselkedés, esetünkben az idegen nyelv motivált tanulása előfeltétele bármilyen tevékenység, köztük a nyelvtanulás eredményes folytatásának. Fontos tehát, hogy minél jobban megismerjük az egyes motivációs tényezők összefüggéseit a motivált viselkedéssel. Ehhez elsősorban tisztáznunk kell, hogy mit értünk a motivált nyelvtanulás fogalmán. Jelen esetben a célnyelvet kedvelő, szorgalmas, a nyelvvvel a tanórán kívül is szívesen foglalkozó diákot tekintjük motiváltnak. A kérdőívben (2. számú melléklet) hat olyan állítás szerepelt, amiből összeállt a motivált viselkedést mérő skála (ezek a 24., 31., 32., 45., 48. és az 51. itemek).

A motivált viselkedéssel összefüggő faktorokat a 13. táblázat tartalmazza az összefüggés szorossága szerinti csökkenő sorrendben. A táblázatban lefelé haladva egyre kevésbé fontos tényezőket találunk. Habár az összes összefüggés (korreláció) statisztikailag szignifikáns, a legfontosabb tényezők azok, amelyek a táblázat tetejéhez közel helyezkednek el. Az egyes faktorok előállításának módja jelen esetben érdektelen, a folyamat bemutatása meghaladja a jelentés kereteit. Az eredmények értékeléséhez sokkal fontosabb, hogy az olvasó tisztában legyen azzal, hogy mit is takarnak az egyes elnevezések.

13. táblázat:

A motivációs tényezők és a motivált nyelvtanulás közti összefüggések (*r*)

MOTIVÁCIÓS TÉNYEZŐ	MOTIVÁLT NYELVTANULÁS
Önszabályozó, metakognitív stratégiák alkalmazása	0,60
Tanári visszacsatolás minősége és mennyisége	0,54
Kitűzött célok minősége, nehézségi szintje	0,53
Nyelvi magabiztosság, önbizalom	0,48
A tanulási környezettel kapcsolatos attitűdök	0,47
Nyelvi orientációk	0,47
A tanuló attribúciós stílusa	0,44
Kapcsolat az idegen nyelvvel	0,37
Példaképek, az egyén számára fontos személyek	0,27

Az első helyen áll, és így a legfontosabb tényező az önszabályozó, metakognitív stratégiák alkalmazásának ismerete és alkalmazása. Ez a faktor az autonóm tanulás alapfeltételeit foglalja magában. A diákok általános attitűdjeinek bemutatásánál már utaltunk rá, hogy a tanulók szerint nem könnyű megbirkózni a NYEK évfolyamon folyó intenzív nyelvtanulást támogató követelményekkel. Ebben segít, ha a diákoknak vannak saját nyelvtanulási módszereik, stratégiáik, vállalják a felelősséget saját előrehaladásukért, illetve képesek előtérbe helyezni a nyelvtanulást, amikor más, rövid távon vonzóbb cselekvési alternatívák is rendelkezésükre állnának. Itt szeretnénk ismételt felhívni a figyelmet a bevezetőben felidézett, OM által meghatározott célkitűzésekre, melyek között harmadikként éppen ennek a tényezőnek a fejlesztése szerepel. Az itt bemutatott eredmények megerősítik ennek a célkitűzésnek a jelentőségét.

Az eredmények alapján fontos szerepet kap még a diákok motivációjának fenntartásában a tanári visszajelzések minősége és mennyisége. A motivált diákok a tanáraiktól kapott rendszeres visszajelzések alapján tisztában vannak azzal, hogy miben jók és miben gyengék, így ezeknek megfelelően alakíthatják ki rövidtávú céljaikat. A visszajelzések minőségét illetően két fontos észrevételt tehetünk: (1) magától értetődően a pozitív visszajelzések azok, amelyek igazi lökést adnak a nyelvtanulás során, (2) illetve az is fontos, hogy a diákok úgynevezett adaptív visszajelzéseket kapjanak, ami azt jelenti, hogy a kapott információ növelje magabiztosságukat, kudarc esetén pedig ne a képességeiket hibáztassuk, hanem további szorgalmas tanulásra bízassuk a tanulókat. A képesség ugyanis stabil, nehezen befolyásolható tényező, míg a befektetett idő és energia, az egyén döntésétől függ. Ha a diák úgy érzi, hogy megfelelő képességekkel rendelkezik, akkor szorgalmán képes, és eredményeink alapján fog is változtatni.

A táblázatban az utolsó dobogós helyre a célkitűzések minősége került. A célkitűzés-elmélet a motivációkutatás egyik legjelentősebb irányzata. Több száz tanulmány igazolta, hogy az egyén által kitűzött célok néhány tulajdonsága fontos szerepet játszik a teljesítmény meghatározásában. A nehezebb, összetettebb célok jobb eredményre vezetnek, hiszen megvalósításuk kihívást jelent. Fontos azonban, hogy ez csak addig igaz, amíg az egyén úgy érzi, hogy képes megvalósítani a kitűzött célokat. Az irreálisan magas követelmények éppen ellenkező hatást váltanak ki. A célok pontos megfogalmazása szintén eredményessé teheti a

nyelvtanulást. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy csak az tudja megtalálni a helyes utat, aki tudja, hogy hova tart. A tanulók céljainak fontos attribútuma még, hogy azok teljesítmény-orientáltak vagy tudás-orientáltak. A motiváció fenntartására az utóbbi típusú célok vannak kedvező hatással. Így sokkal eredményesebb lehet az a tanuló, akinek a szeme előtt nem kizárólag, vagy egyáltalán nem a jó jegyek vagy nyelvvizsgák lebegnek, hanem az, hogy minél magasabb szinten elsajátítsa az idegen nyelvet. Természetesen a diákok céljainak alakulására fontos hatással van a tanulási környezet.

A középmezőnyben a tanulók nyelvi magabiztossága, önbizalma következik, vagyis hogy mennyire tartják magukat jó képességű nyelvtanulónak, illetve mennyire okoz problémát, esetleg szorongást a tanórai szereplés és az idegen nyelv nyilvános használata. Hasonlóan fontos a nyelvtanulási környezet megítélése, ami a pedagógusok, a nyelvi csoport, illetve az alkalmazott oktatási módszer értékelésének eredője. A motivált viselkedés egyaránt fontos előfeltétele a nyelvi orientációk szerkezetének. A sikeres nyelvtanuláshoz elengedhetetlen, hogy a nyelvtanuló érdeklődjön a nyelvtanulás iránt (vö. a NYEK-re történő jelentkezésről szóló eredményeket), pozitívan ítélje meg az adott idegen nyelvet beszélő népek kultúráját, illetve érezze, hogy az idegen nyelv elsajátítása a jövőre nézve hasznos tevékenység. A fontossági sorrend szempontjából ehhez a csoporthoz tartozik még a tanulók megfelelő attribúciós stílusa, ami a tanári visszajelzéseknél leírt adaptív attribúciós stílus meglétét jelenti, vagyis hogy a nyelvtanulók milyen indokoknak tulajdonítják sikereiket, illetve kudarcaikat. Az eredményes nyelvtanulók sikereiket képességeiknek és szorgalmuknak tulajdonítják, kudarcaikat viszont soha nem magyarázzák olyan, tőlük független tényezőkkel, mint például a szerencse.

A két legkevésbé fontos tényezőnek az idegen nyelvvel való kapcsolat minősége és gyakorisága, illetve az egyén számára fontos személyek (a kérdőívben a szülők és a barátok) véleménye bizonyult. Erre az adhat magyarázatot, hogy a tanulók idegen nyelvvel kapcsolatos élményei (a kérdőívben a filmek és a zenehallgatás) általában pozitívak. Az általános magas pontszámok velejárója az alacsonyabb szórás, ami lenyomja a korreláció értékét. Az alacsony szórás az oka a példaképeknél tapasztalt kevésbé szoros összefüggésnek is, de itt az átlagpontszámok egységesen alacsony volta vezet a szórás csökkenéséhez. Másképpen fogalmazva, eredményeink szerint a szülők nem szolgálnak megfelelő modellként a NYEK évfolyamos diákok számára, mivel nyelvtudásuk a tanulók válaszai alapján a korábbi magyarországi felmérésekhez hasonlóan általánosan gyengének mondható.

A NYELVI EREDMÉNYEK ÉS A TANULÓK EGYÉNI KÜLÖNBSÉGEI

A felmérés első fordulójához hasonlóan ismét összehasonlítottuk a tanulók nyelvtudását különböző egyéni különbségeikkel. A nyelvi teszteken elért pontszámokat összevetettük a tanulók nemével, a szülők iskolai végzettségével, az előző részben leírt motivált viselkedést mérő skálára adott válaszaikkal, a nyolcadik osztály végén négy tantárgyból (magyar nyelvtan, magyar irodalom, matematika, történelem) elért tanulmányi átlagukkal, a tanév elején kitöltött nyelvérzékeszten és a kreativitás feladaton elért pontszámaikkal, és végül a haladók esetében hozott nyelvtudásukkal, vagyis a nyelvi teszteken a tanév elején elért összpontszámaikkal. Az eredményeket a 14. táblázatban mutatjuk be. A jobb áttekinthetőség kedvéért a táblázat sorait a különféle tényezők angol nyelvi eredményekkel való összefüggéseinek szorossága alapján rendeztük sorba.

14. táblázat:
A tanulók nyelvtudásának összefüggése más egyéni jellemzőkkel (r)

	KEZDŐK		HALADÓK	
	ANGOL	NÉMET	ANGOL	NÉMET
Hozott nyelvtudás	-	-	0,78	0,74
Nyelvérzék	0,52	0,39	0,44	0,44
Hozott tanulmányi átlag	0,47	0,49	0,45	0,50
Motivált viselkedés	0,31	0,28	0,26	0,36
Anya végzettsége	0,18	0,28	0,26	0,17
Apa végzettsége	0,13	0,16	0,20	0,20
Nem	0,04	0,08	0,00	0,22
Kreativitás	-0,11	0,01	-0,09	0,00

A legszorosabb összefüggéseket a nyelvi eredményekkel a haladók hozott nyelvtudása mutatja. Maga az összefüggés nem meglepő, de a szorossága annál inkább. Az angol nyelvnél található 0,78-os érték azt jelenti, hogy az angol haladóknál több mint 60 (!) százalékban (r^2) a hozott nyelvtudás határozza meg az év végi eredményeket. Korábban már láttuk, hogy a felzárkózni vágyó diákok eredményei csak részben váltják be a NYEK évfolyamhoz fűzött reményeket, amit most a hozott nyelvtudás fontosságát jelző fenti eredmény is megerősít. Aki megfelelő alapok nélkül érkezik egy haladó csoportba, az csak kivételesen és valószínűleg komoly erőfeszítések árán kerülhet a legjobbak közé. Másképpen fogalmazva, aki jó volt, jobb lett, aki kevésbé jól teljesített a tanév elején, most is hasonló nyelvi teljesítményt ért el. Ez a jelenség utal a személyre szabott foglalkozás fontosságára.

A haladóknál és a kezdőknél mindkét nyelvnél egyaránt fontos volt még a tanulók nyelvtanulási képessége, vagyis a nyelvértékeszten elért eredményük, illetve az ennél általánosabb iskolai tanulási képességet tükröző 8. osztályos tanulmányi átlag, ami szintén részét képezi néhány nyelvértékesztnak. Az elvárásoknak megfelelően mindkét nyelvnél és mindkét nyelvi szinten szerepet kapott a motivált viselkedés, bár az összefüggés mértéke elmarad a nyelvérték jelentőségétől.

A szülők végzettségénél az őszi eredményekhez hasonlóan ismét az anya végzettsége bizonyult fontosabbnak, ami összecseng a hasonló témájú tanulmányok eredményeivel. A tanulók neme és a tesztpontszámok közti pozitív összefüggések a lányok csekély előnyét jelzik, de a német haladókat leszámítva elhanyagolható kapcsolatról van szó. Az utolsó sorban a kreativitás teszten elért pontszámok kullognak, amire a kevésbé játékos, hagyományos oktatási módszerek alkalmazása adhat magyarázatot, amiről az alábbi részben ejtünk szót.

OSZTÁLYTERMI ELJÁRÁSOK A DIÁKOK SZEMSZÖGÉBŐL

Mit tapasztalnak a tanulók a nyelvórákon?

A NYEK évfolyam intenzív képzési formája jelentősen eltér a középiskolákban egyébként megszokott nyelvoktatás gyakorlatától. Felmerül a kérdés, hogy vajon a nyelvtanulásra szánt fokozott figyelem milyen hatással van az osztályteremben alkalmazott technikákra? A kérdésre az osztálytermi eljárások kérdőív adatai adják meg a választ. A diákokat arra kértük, hogy egy ötfokú skálát használva jelezzék, hogy milyen gyakran találkoznak bizonyos eljárásokkal a nyelvórákon. A legmagasabb átlagpontszámot elérő, vagyis leggyakoribb események elemzésével képet kaphatunk arról, hogy milyen osztálytermi eljárásokat és módszereket alkalmaznak a nyelvtanárok a NYEK évfolyamon.

**15. táblázat:
A 10 leggyakoribb esemény a nyelvórákon**

	KÉRDÉS	HELYEZÉS	
		ANGOL	NÉMET
	Milyen gyakran...		
12.	...beszél idegen nyelven a nyelvtanár az órán?	1.	1.
10.	...javítja ki a hibákat a tanár, amikor idegen nyelven beszéltek?	2.	2.
35.	...kell kérdésekre válaszolnotok?	3.	4.
3.	...kell megérteni egy olvasott szöveg lényegét?	4.	3.
11.	...beszélnek a diákok az idegen nyelven az órán?	5.	7.
34.	...fordítotok mondatokat?	6.	5.
40.	...olvastok fel szöveget hangosan?	7.	-
32.	...fordítotok olvasott szöveget?	8.	6.
4.	...dolgozik együtt az egész csoport a tanár vezetésével?	9.	8.
25.	...oldotok meg nyelvtani gyakorlatokat?	10.	9.
18.	...írtok szódolgozatot?	-	10.

Amint az a 15. táblázatból kiolvasható, az angol és a német nyelv oktatása hasonlóképpen zajlik az iskolákban. A tíz leggyakoribb eseményt felsorakoztató listában mindössze egy eseményt találunk mindegyik nyelvénél, amelyik a másik nyelvénél nem került fel a leggyakoribb események listájára: német órán ritkábban olvasnak fel hangosan a diákok, mint angol órán, viszont a németül tanulók gyakrabban írnak szódolgozatot. Az angol nyelvénél a hangos olvasással feltehetően a kiejtés fejlesztésére törekednek a nyelvtanárok. Németből a szódolgozatok gyakoribb alkalmazása arra enged következtetni, hogy a nyelvtanárok ezzel az eszközzel igyekeznek nyomon követni a német nyelvben az angolnál nagyobb jelentőséggel bíró nyelvtani nem, illetve a német nyelv hajlító (flektáló) voltából adódó tanulási nehézségeket.

Ezt a két különbséget leszámítva ugyanazokkal az osztálytermi eljárásokkal találkozunk mindkét nyelvénél. Ha megvizsgáljuk a leggyakrabban előforduló események listáját, akkor megállapíthatjuk, hogy nem a kommunikatív, kontextusos jelentésre összpontosító, hanem sokkal inkább egy nyelvtani-fordító megközelítés uralkodik az osztálytermekben: az osztály a tanár vezetésével kérdés-felelet formában együtt dolgozik a különféle nyelvtani problémákon és fordítási feladatokon, miközben a tanár folyamatosan javítja a diákok hibáit. Érdeemes megfigyelni, hogy a „milyen gyakran beszélnek az idegen nyelven a diákok az órán?” angoltól csak az 5., míg németből ennél is hátrébb, csak a 7.

helyre került. Mivel a diákok fő gyakorlási lehetősége a magas heti óraszámban a nyelvórákon lenne, ez a tendencia a diákok beszédképességének fejlődésére nézve nem túl biztató. Mivel a tanulók beszédképességét nem mértük fel, ez csak feltételezés, de semmiképpen nem szabad figyelmen kívül hagyni ezt az eredményt.

Az osztálytermi eljárások gyakoriságának tekintetében a NYEK évfolyamon tapasztaltak nem térnek el lényegesen az országos reprezentatív mintán kapott eredményektől [5], ami azt jelzi, hogy az intenzív nyelvtanulás nyújtotta lehetőségeket a megszokott gyakorlat több tanóra történő kiterjesztéseként használták, vagyis alapvető módszertani megújulást ezek az adatok nem tükröznek.

Milyen nyelvórákat szeretnének a diákok?

Az előző részben megvizsgáltuk, hogy milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a diákok a NYEK évfolyamon alkalmazott osztálytermi eljárásokat illetően. Láttuk, hogy mind az angol órákon, mind a német órákon a hagyományos nyelvvoktatási módszerek vezetnek a listát. Kíváncsiak voltunk, hogy mit gondolnak az egyes eseményekről a diákok, így megkértük őket, hogy a kérdőív utolsó oszlopában jelezzék, hogy mely események a kedvükre valók és melyeket szeretik kevésbé. A tíz legkedveltebb eseményt a 16. táblázat tartalmazza.

**16. táblázat:
A 10 diák által legkedveltebb esemény a nyelvórákon**

	KÉRDÉS	HELYEZÉS
	Mennyire szereted, ha gyakran...	☹☹☹
10.	...javítja ki a hibákat a tanár, amikor idegen nyelven beszéltek?	1.
12.	...beszél idegen nyelven a nyelvtanár az órán?	2.
11.	...beszélnek a diákok az idegen nyelven az órán?	3.
28.	...dolgoztok párokban?	4.
4.	...dolgozik együtt az egész csoport a tanár vezetésével?	5.
5.	...dolgoztok kisebb csoportokban?	6.
32.	...fordítottok olvasott szöveget?	7.
40.	...olvastok fel szöveget hangosan?	8.
35.	...kell kérdésekre válaszolnotok?	9.
36.	...vannak játékos feladatok az órán?	10.

Ha összehasonlítjuk a tanulók preferenciáit a tanterekben gyakran alkalmazott események korábbi listájával, akkor néhány egyezés mellett számos érdekes eltérést találunk. Megfigyelhetjük például, hogy a diákok többet szeretnének beszélni az idegen nyelven, mint amennyire lehetőséget kapnak, hiszen ez a tevékenység itt a 3. helyen szerepel, ami előrébb található, mint a gyakoriságoknál korábban kapott 5. illetve 7. helyezés. Látható továbbá, hogy a tanár vezetésével végzett gyakorlatok mellett a diákok szívesen dolgoznának párokban és kisebb csoportokban is. Tovább színesíti a diákok által kedvelt módszerek palettáját, hogy a kedvencek listájának tizedik helyére még éppen befértek a játékos feladatok.

A különbségek mellett a tízes lista vége felé találunk néhány hagyományosabb feladatot, köztük a hangos olvasást, és az olvasott szöveg fordítását, illetve az általánosabban megfogalmazott és ezért többféleképpen értelmezhető „kérdésekre válaszolást”. Sokkal érdekesebb, hogy a lista első helyére a hibák kijavítása került. Úgy tűnik, hogy a diákok ebben egyetértenek tanáraikkal, hiszen mind a német mind az angol órák esetében a második leggyakoribb eseményről van szó. Érdeemes párhuzamba állítani mindezt a másodiknyelv-elsajátítási kutatások nemzetközi irodalmában az elmúlt években felerősödő nyelvi formára fókuszáló trenddel, amely nyelvtanárok és kutatók azon tapasztalatából táplálkozik, miszerint a szigorúan vett kommunikatív nyelvoktatás számos olyan, a célnyelvet egyébként folyékonyan használni képes tanulót termelt, akik nyelvhasználatában zavaró hibák rögzültek, mivel a nyelvtani formák tökéletesítését feláldozták a folyékonyság oltárán. Úgy tűnik, hogy a felmérésben résztvevő diákok az aktuális trendnek megfelelően helyénvalónak találják, ha a nyelvtanárok felhívják figyelmüket a nyelvi formákkal kapcsolatos hiányosságaikra, és hibáikat következetesen javítják.

ÖSSZEFOGLALÁS

A felmérés 2005. tavaszi fordulójának eredményeit a következőképpen foglalhatjuk össze:

- A felmérésben résztvevő iskolák többségében csoportonként csak egy idegen nyelv tanulására kaptak lehetőséget a diákok. Ez a döntés annak ellenére született meg számos esetben, hogy az iskolák megfelelő kapacitással rendelkeznének két idegen nyelv oktatásához, és a diákok jelentős része szívesen tanult volna két nyelvet. Az intézmények döntése tehát nem találkozik sem az OM által javasoltakkal, sem a diákok igényeivel. A felmérés eredményei azt mutatják, hogy a két nyelv párhuzamos oktatása a két nyelv fejlődését nem hátráltatta. Kétes az indok, amely szerint egy nyelv oktatása esetén hetente több órában foglalkozhatnak a tanulók az egyetlen idegen nyelvvel. Láttuk ugyanis, hogy a heti 12 órát meghaladó óraszám minimális előnyt jelent, így szakmailag indokolatlan, ha a meglévő lehetőségek ellenére csak egy idegen nyelvet tanulhatnak a diákok.
- A csoportlétszámokat illetően azt találtuk, hogy a 13-18 fős létszámú csoportokban megvannak a hatékony nyelvtanulás feltételei, míg az OM által ajánlott maximálisan 18 fős csoportoknál magasabb létszámok esetében hátrányos helyzetbe kerülhetnek a diákok a kevésbé „zsúfolt” nyelvi csoportokba járó társaikhoz képest.
- A nyelvtanárok számának alakulásával kapcsolatban arra az érdekes eredményre jutottunk, hogy azokban a csoportokban, ahol négy nyelvtanár tanít, lényegesen magasabb szintre fejlődik a diákok nyelvtudása, mint akár a két akár a három nyelvtanáros csoportokban, amelyeknél nem találtunk szignifikáns különbségeket. A jelenség tudományos igényű magyarázatához további kutatás szükséges.
- Az anyanyelvi tanárok szerepével kapcsolatban a begyűjtött adatok alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy semmiképpen nem hátrányos, ha az iskolákban anyanyelvi tanárt alkalmaznak egy nyelvi csoport oktatásához, de egyértelmű előnyt nem élveznek az ilyen csoportok. Az eredmények tükrében megállapítottuk, hogy az iskolák csak azokban a haladó csoportokban alkalmaznak anyanyelvi tanárokat, ahol a diákok hozott nyelvtudását ehhez kellően fejlettnek ítélik. Ez a körülmény nem teszi lehetővé az anyanyelvi tanárok szerepének pontos megismerését.

- A diákok általános attitűdjeiben közel 10 százalékos javulást hozott a NYEK évfolyamon eltöltött idő, amellett, hogy a diákok szerint a NYEK évfolyamon nehezebb feladat nyelvet tanulni, mint az általános iskolában. A kapott „jó” osztályzat azonban hagy még teret a további fejlődésnek. Véleményünk szerint erre az osztályteremben alkalmazott feladattípusok diákok igényeihez történő közelítésével lenne mód.
- Ha újra kezdhették a NYEK évfolyamot, akkor a diákok 44 százaléka inkább kettő, mint egy idegen nyelvet tanulna. A felmérésben résztvevő tanulók első idegen nyelvként szinte kivétel nélkül angolt vagy kisebb számban németet tanulnának. Az angol nyelv folyamatos és dinamikus térhódítását jelzi, hogy nem csak a kevésbé gyakran tanult nyelveket, hanem a német nyelvet is egyre inkább háttérbe szorítja. Jól kivehető ez a tendencia abból a jelenségből is, amely szerint a két idegen nyelvet tanulni kívánó diákok (legalább egy százaléka) által megjelölt nyelvpárok között az angol mindig szerepel (ráadásul a német-angol párosítást leszámítva, mindig az első helyen). A két nyelvet tanulni vágyó diákok között ennek ellenére találtunk szép számmal olyanokat is, akik az angol mellett a franciát, az olaszt vagy a spanyolt is szívesen választanák. Amint arra a felmérés őszi fordulóját lezáró jelentésünkben már utaltunk, az országos adatok szerint az iskolák jelenlegi kínálatában csak kevés helyen találhatóak meg ezek a nyelvek.
- A felmért diákok angol és német nyelvi teljesítményét dinamikus fejlődés jellemzi a célnyelvet mind kezdőként, mind haladóként tanulók esetében. A teszteken elért eredmények széles skálán helyezkednek el, azok szóródása nagy, de ez nem meglepő, mivel a tanulók kezdő szintje, képességei, motivációja, az óraszámok és a nyelvtanulást meghatározó egyéb tényezők is lényeges eltéréseket mutattak. A várakozásoknak megfelelően az angolt és németet haladóként tanulók teljesítményei meghaladják a kezdők teljesítményeit, és a gimnáziumi tanulók jobb eredményeket értek el a szakközépiskolásoknál. Az összesített teljesítmények rangsora mindkét nyelv esetében azonos: legjobbak a célnyelvet haladóként tanuló gimnáziumi tanulók eredményei, utánuk a haladó szakközepesek következnek, majd a kezdő gimnazistákat követik a kezdő szakközépiskolások átlagai.

- A NYEK évfolyamra történő jelentkezés indokcsoportjainak a nyelvi teszteken elért pontszámokkal való összehasonlítása után megállapítottuk, hogy a felzárkózni kívánó, bevallottan gyengébb képességű diákok számára a NYEK évfolyamon folyó intenzív nyelvtanulási környezet csak részben váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Ezek a tanulók meglévő hátrányukat egész évben megőrizték mind angol, mind német nyelvből.
- A motivációs tényezők vizsgálatakor a motivált viselkedés előmozdításában kiemelkedő fontosságú összetevőnek bizonyult az önszabályozó, metakognitív stratégiák ismerete és alkalmazása a tanulók részéről. Az intenzív nyelvoktatás kihívásainak könnyebben képesek megfelelni azok a diákok, akik rendelkeznek saját nyelvtanulási módszerekkel, stratégiáikkal, és vállalják a felelősséget saját előrehaladásukért. Ezek a diákok képesek olyankor is előtérbe helyezni a nyelvtanulást, amikor egyéb kellemes elfoglaltságot is találnának. Ez az eredmény megerősíti az OM azon célkitűzésének megalapozottságát, amely szerint a nyelvi képzés részeként fejleszteni kell a diákok önálló munkájához szükséges készségeiket és stratégiáikat.
- A diákok egyéni különbségei közül a kezdő nyelvtanulóknál továbbra is a nyelvérzék áll a legszorosabb összefüggésben a tanulók nyelvi fejlődésével, amit szorosan követ az általánosabb tanulási képességeket tükröző tanulmányi átlag. Fontos tényező még a motiváció, hiszen a képességek csak lehetőséget jelentenek, amit kitartó munka árán ki is kell aknázni. Meglepő eredménye a felmérésnek, hogy a haladó csoportok esetében a hozott nyelvtudás igen szoros összefüggést mutatott az év végi nyelvi eredményekkel. Ebből ismételtén az következik, hogy a hátránnyal induló diákok számára kevésbé reményteli vállalkozás a NYEK évfolyamos nyelvtanulás, és a jobbakhoz való felzárkózás problémás.
- A NYEK évfolyamon alkalmazott osztálytermi eljárásokat a diákok beszámolóí alapján vizsgáltuk. Úgy tűnik, hogy az idegennyelv-tanulás kitüntetett szerepe ellenére a NYEK évfolyamon is a hazai környezetben megszokott hagyományos nyelvtanítási módszerhez hasonló megközelítés az uralkodó irányzat. A diákok ezzel szemben többet beszélnének a célnyelven a nyelvórákon, a frontális munka mellett pedig szívesen dolgoznának többet párokban vagy kisebb csoportokban, és játékosabb feladatokkal tennék még szívesebbé a nyelvórákat.

- Végül a felmérés második fordulójának lezárásakor is rendkívül pozitív hozzáállást és visszajelzéseket kaptunk a mintában szereplő iskolák részéről, amiért ezúton is köszönetet mondunk minden résztvevőnek. Az iskolák többsége határidőre és pontosan kitöltve beküldte az anyagokat és külön köszönet illeti azokat az intézményeket, ahol a kollégák támogató és kritikus véleményüket megfogalmazták.

2005. júniusában befejeződött az OM legtöbb diákot érintő, nemzetközi összehasonlításban is legjelentősebb nyelvpedagógiai innovációs kezdeményezése az első NYEK évfolyamon. Reméljük, hogy a korábbi jelentés tartalmával együtt az itt közzétett tapasztalatok segítik majd a döntéshozókat és a nyelvtanár kollégákat abban, hogy a következő tanévek NYEK évfolyamain mindezeket hasznosítsák.

Végezetül szeretnénk rámutatni, hogy a rendkívül értékes tudásbázis gyarapítása érdekében fontos lenne továbbra is nyomon követni a felmérésben résztvevő diákok nyelvi fejlődését középiskolai tanulmányaik végéig. Hol és milyen nyelvi csoportokban folytatják a tanulók a nyelvtanulást, miután kikerülnek a NYEK évfolyamról? Képesek lesznek-e a diákok az OM célkitűzésének megfelelően sikerrel letenni az emelt szintű érettségi vizsgát tanulmányaik végén? Hogyan alakul motivációjuk és hozzáállásuk a nyelvtanuláshoz? Mennyire képesek önállóan továbbfejlődni? Hogyan értékelik az iskolák a diákjaik teljesítményeit dokumentáló diagnózist? Ezekre a fontos kérdésekre kell választ adnunk a NYEK évfolyam átfogó értékeléséhez. A jelentés zárásaként tehát szeretnénk kifejezni abbéli reményünket, hogy a jövőben is folytatódhat ez az egyedülálló kutatási program, tovább segítve a NYEK évfolyamokon, és közvetve a többi intézményben is folyó nyelvpedagógiai munkát.

IRODALOM

- [1] Jelentés a nyelvi előkészítő évfolyamos tanulók körében a 2004/2005. tanév őszi félévében elvégzett felmérésről angol és német nyelvből. On-line dokumentum.
http://www.om.hu/letolt/vilagnyelv/om_nyek_jelentes_2004_osz.pdf
- [2] Oktatási Minisztérium. (2004/03). *Ajánlás a nyelvi előkészítő évfolyammal induló oktatás idegen nyelvi tartalmához.* On-line dokumentum.
<http://www.om.hu/main.php?folderID=710&articleID=1066&ctag=articlelist&iid=1>
- [3] *Idegen nyelvi készségek fejlettsége angol és német nyelvből a 6. és 10. évfolyamon a 2002/2003-as tanévben.* On-line dokumentum.
http://www.om.hu/letolt/okev/doc/orszmer2003/idegen_nyelv_beliv.pdf
- [4] Dörnyei Zoltán (2001). *Teaching and researching motivation.* Harlow: Pearson.
- [5] Nikolov Marianne (2003). Angolul és németül tanuló diákok nyelvtanulási attitűdje és motivációja. *Iskolakultúra*, 8, 61-73.

1. MELLÉKLET: Az osztálytermi kérdőív

OSZTÁLYTERMI KÉRDŐÍV A NYEK ÉVFOLYAMON TANULÓ DIÁKOK SZÁMÁRA

KEDVES NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMOS DIÁK!

Arra kérünk, az alábbi kérdésekre adj őszinte választ, mert a kutatásnak csak így van értelme. A kérdőívben arra vagyunk kíváncsiak, milyen feladatokkal találkozta ezen a különleges évfolyamon, és hogy mennyire tetszettek ezek Neked. Az adatokat jól olvashatóan töltsd ki. Minden kérdőívet lekódolunk, és a válaszaidat titkosan kezeljük!

Ide írd a kódszámod: -   - -

A. Hogy tetszett a nyelvtanulás az idén?

Most néhány jelző-párt látsz, és kérjük, hogy jelöld X-el a köztük lévő ötfokú skálán, hogy a véleményed a két végét között hol helyezkedik el. Például ha a skálák a macskákra vonatkoznának, és szerinted a macskák rendkívül türelmes, de kissé rendetlen állatok:

türelmes	<u>X</u>	;	—	;	—	;	—	;	—	türelmetlen
rendes	—	;	—	;	—	;	X	;	—	rendetlen
nehéz	—	;	—	;	—	;	—	;	—	könnyű
kellemes	—	;	—	;	—	;	—	;	—	kellemetlen
felesleges	—	;	—	;	—	;	—	;	—	hasznos
érdekes	—	;	—	;	—	;	—	;	—	unalmas
rossz	—	;	—	;	—	;	—	;	—	jó

B. Ha újra kezdhethéd ezt az évet és csak rajtad múlna, akkor hány idegen nyelvet tanulnál? (Tegyel X-et a megfelelő helyre!)

Egyet Kettőt

C. Ha újra kezdhethéd ezt az évet és csak rajtad múlna, akkor milyen nyelv(ek)et tanulnál (fontossági sorrendben)?

1. _____ 2. _____

D. Kérjük, hogy a megfelelő oszlopban a következő osztályzatokkal jelöld, hogy a lap túloldalán található események milyen gyakran fordultak elő az év során a nyelvórákon. Ha angolt és németet is tanultál az iskolában, akkor mindkét oszlopot töltsd ki! Kérjük, hogy az utolsó (☹️😊😊) oszlopba mindig azt is írd oda, hogy Te mennyire szereted ha az esemény előfordul a nyelvórán. Kérjük, hogy minden négyzetbe csak egy számot íráj az alábbiak szerint!

- 1=egyáltalán nem
- 2=nem igazán
- 3=közepesen
- 4=elégé
- 5=nagyon

EGY PÉLDA:

Ha a kérdés az lenne, hogy milyen gyakran álltok kézen a nyelvórákon, és az angol órákon ez nagyon gyakran előfordul, viszont a német órákon egyáltalán nem, és Te nem igazán szeretsz kézen állni, akkor válaszodat így kellene jelölnöd (ha az egyik nyelvet nem tanulod, akkor hagyd üresen az oszlopát):

Milyen gyakran...		ANGOL	NÉMET	☹️😊😊
...kell kézen állnotok órán?		5	1	2

FORDÍTSD MEG A LAPOT ➡

	Milyen gyakran...	ANGOL	NÉMET	☹️😊😊
1.	...hallgattok magnót az órán?			
2.	...mondotok fel megtanult szövegeket?			
3.	...kell megérteni egy olvasott szöveg lényegét?			
4.	...dolgozik együtt az egész csoport a tanár vezetésével?			
5.	...dolgoztok kisebb csoportokban?			
6.	...isméltitek, amit a tanár mond?			
7.	...diktálja le a tanár a nyelvtani szabályokat?			
8.	...kérdezi szóban a nyelvtani szabályokat a tanár?			
9.	...dolgoztok egyedül?			
10.	...javítja ki a hibákat a tanár, amikor idegen nyelven beszéltek?			
11.	...beszélnek a diákok az idegen nyelven az órán?			
12.	...beszél idegen nyelven a nyelvtanár az órán?			
13.	...másoltok a tábláról vagy könyvből?			
14.	...fordítotok hallott szöveget?			
15.	...gyakoroltok vizsgafeladatokat?			
16.	...kell önállóan kitalálnotok a nyelvtani szabályokat?			
17.	...beszélgettek képekről?			
18.	...írtok szódolgozatot?			
19.	...írtok fogalmazást?			
20.	...töltötök ki nyelvtani tesztek?			
21.	...hagyja a tanár, hogy önállóan találjátok ki a szavak jelentését?			
22.	...kérdezi ki a tanár a szavakat szóban?			
23.	...beszéltek magyarul az órán?			
24.	...játszotok el különféle szituációkat?			
25.	...oldotok meg nyelvtani gyakorlatokat?			
26.	...írtok levelet az idegen nyelven?			
27.	...használtok számítógépet a nyelvórán?			
28.	...dolgoztok párokban?			
29.	...beszélnek magyarul a nyelvtanárok órán?			
30.	...kell szövegeket kívülről megtanulni?			
31.	...játszotok nyelvi játékokat?			
32.	...fordítotok olvasott szöveget?			
33.	...adtok elő párbeszédeket?			
34.	...fordítotok mondatokat?			
35.	...kell kérdésekre válaszolnotok?			
36.	...vannak játékos feladatok az órán?			
37.	...beszélgettek szabadon?			
38.	...néztek videót nyelvórán?			
39.	...írtok diktálás után?			
40.	...olvastok fel szöveget hangosan?			

Minden kérdésre válaszoltál? 🙏 Köszönjük a segítségét!

2. MELLÉKLET: A motivációs kérdőív

MOTIVÁCIÓS KÉRDŐÍV A NYEK ÉVFOLYAMON TANULÓ DIÁKOK SZÁMÁRA

KEDVES NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMOS DIÁK!

Arra kérünk, az alábbi kérdésekre adj őszinte választ, mert a kutatásnak csak így van értelme. Ne feledd, itt nincsenek jó vagy rossz válaszok, mi a Te véleményedre vagyunk kíváncsiak. Az adatokat jól olvashatóan töltsd ki. **Minden kérdőívet lekódolunk, és a válaszaidat titkosan kezeljük!**

Ide írd a kódszámod: -   - -

A következőkben olyan állításokat találsz, amelyek valakire igazak, másokra nem. Szeretnénk megtudni, hogy érzéseidet és körülményeidet mennyire tükrözik ezek az állítások. Kérjük, hogy a megfelelő nyelv oszlopában a következő osztályzatokkal jelöld, hogy mennyire igaz az állítás a Te esetében. Ha angolul és németül is tanultál az iskolában az idén, akkor mindkét oszlopot töltsd ki! Kérjük, hogy minden négyzetbe csak egy számot írsz az alábbiak szerint!

- 1=egyáltalán nem igaz
- 2=nem igazán igaz
- 3=részben igaz, részben nem
- 4=nagyjából igaz
- 5=teljesen igaz

PÉLDA: Ha az angol és a német órák is nagyon tetszettek, akkor a választodat így kellene jelölnöd (ha az egyik nyelvet nem tanulsz, akkor hagyjad üresen az oszlopát):

Mennyire igazak rád ezek az állítások?	A(ngol)	N(émet)
0. Nagyon tetszettek ezek az órák.	5	5

	Mennyire igazak rád ezek az állítások?	A	N
1.	A tanáraim szerint, ha szorgalmasan tanulok, akkor magas szintre juthatok ebből a nyelvből.		
2.	Szívesen nézek filmeket ezen a nyelven.		
3.	Ezek az órák gyakran megdicsérik.		
4.	Csak azért tanulom ezt a nyelvet, mert muszáj.		
5.	Szívesen élnék az egyik olyan országban, ahol ez a hivatalos nyelv.		
6.	Ebből a nyelvből felsőfokú szintre szeretnék eljutni.		
7.	A nyelvtanáraim gyakran értékelik a teljesítményemet ezeken az órákon.		
8.	Tetszik az a módszer, ahogy itt tanítják ezt a nyelvet.		
9.	Fogalmam sincs, hogyan kellene ezt a nyelvet tanulnom.		
10.	Elégedett lennék azzal is, ha csak középfokú szintre jutnék ebből a nyelvből.		
11.	Megvannak a saját módszereim ennek a nyelvnek a tanulására.		
12.	Szívesen hallgatok zenét ezen a nyelven.		
13.	A nyelvtanáraim nagyon jól tanítják ezt a nyelvet.		
14.	Rendszerint jól szerepelek ezeken az órákon.		
15.	Csak rajtam múlik, hogy jól megtanulom-e ezt a nyelvet.		
16.	A barátaim szerint felesleges tanulni ezt a nyelvet.		
17.	Ha hibázom ezen a nyelven, azt főleg magamnak köszönhetem.		
18.	Ezt a nyelvet szinte mindenhol megértik.		
19.	Szinte alig tudok valamit ezen a nyelven.		
20.	A szüleim szerint fontos ez a nyelv.		

FORDÍTSD MEG A LAPOT ➡

	Mennyire igazak rád ezek az állítások?	A	N
21.	Őszintén szólva, a jó jegyek fontosabbak, mint hogy megtanulom-e ezt a nyelvet.		
22.	Azért megy nehezen ennek a nyelvnek a tanulása, mert nincs időm rá.		
23.	Nem sok hasznom lesz belőle, hogy ezt a nyelvet tanulom.		
24.	Akkor is szívesen tanulnám ezt a nyelvet, ha nem lenne muszáj.		
25.	A gyengébb képességeim miatt megy nehezebben ennek a nyelvnek a tanulása.		
26.	Nagyon izgulok, ha ezen a nyelven kell megszólalnom.		
27.	Ha épp nincs kedvem, senki és semmi nem tud rávenni, hogy ezzel a nyelvvel foglalkozzak.		
28.	Félek, hogy a többiek kinevetnek, ha hibázok ezen a nyelven.		
29.	Ez a nyelv fontos szerepet játszik a nagyvilág politikai és gazdasági életében.		
30.	Szívesen megismerkednék olyan emberekkel, akiknek ez az anyanyelve.		
31.	Szorgalmasan tanulom ezt a nyelvet.		
32.	Nagyon élvezem ennek a nyelvnek a tanulását.		
33.	Ha ezt a nyelvet egyszer megtanulom, akkor nem hiszem, hogy belekezek egy másikba.		
34.	A nyelvtanáraim sosem mondják el, hogy mit gondolnak rólam.		
35.	Pontosan tudom, hogy mihez kezdek majd ezzel a nyelvvel az érettségi után.		
36.	A tanáraim szerint jó érzésem van ehhez a nyelvhez.		
37.	Nagyon jól érzem magam ebben a nyelvi csoportban.		
38.	Fogalmam sincs, hogy mire fogom használni ezt a nyelvet az érettségi után.		
39.	Biztos vagyok benne, hogy az érettségi után szükségem lesz erre a nyelvre.		
40.	Ezt a nyelvet sosem leszek képes jól megtanulni.		
41.	A barátaimmal gyakran együtt is gyakoroljuk ezt a nyelvet.		
42.	Mivel ez a nyelv fontos nekem, akkor is szoktam időt szánni rá, ha épp máshoz lenne kedvem.		
43.	A jó nyelvérzésem sokat segít ennek a nyelvnek a tanulásában.		
44.	Szerintem egyszerű nyelvtanáraim vannak.		
45.	Őszintén szólva nem teszek meg mindent, hogy jól megtanuljam ezt a nyelvet.		
46.	A nyelvtanáraim szerint kitűnően haladok ennek a nyelvnek a tanulásával.		
47.	A jó képességeimnek köszönhetem, hogy könnyen tanulom ezt a nyelvet.		
48.	A nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozom ezzel a nyelvvel.		
49.	Gyakran nézek filmeket ezen a nyelven.		
50.	Ha szerencsésebb lennék, akkor jobban menne ennek a nyelvnek a tanulása.		
51.	Nagyon tetszik ez a nyelv.		
52.	Boldog vagyok, hogy ennek a nyelvi csoportnak a tagja lehetek.		
53.	A szüleim sokat segítenek ennek a nyelvnek a tanulásában.		
54.	A gyengébb nyelvérzésem miatt megy lassabban ennek a nyelvnek a tanulása.		
55.	Ha ezt a nyelvet már tökéletesen tudnám, akkor szívesen elkezdenék egy másikat is.		
56.	Ennek a nyelvnek a tanulása nem okoz különösebb gondot.		
57.	Édesanyám jól beszéli ezt a nyelvet.		
58.	Édesapám jól beszéli ezt a nyelvet.		
59.	Jobb lenne, ha másképp tanítanák nekünk ezt a nyelvet.		
60.	Gyakran hallgatok zenét ezen a nyelven.		
Minden kérdésre válaszoltál? 🙏 Köszönjük a segítségét!			

3. MELLÉKLET: A tanári kérdőív

Kedves Nyelvtanár Kollégák!

A NyEK évfolyamokon végzett felmérés őszi fordulója során számos esetben eltérésekkel találkoztunk az iskolák által előzetesen megadott információk és a diákok válaszai között a nyelvi csoportokat illetően. A felmérés sikerének érdekében kérjük, hogy pontosan töltsék ki az alábbi kérdőívet, különös tekintettel a diákok naplósorszámaira. Köszönjük a segítséget!

Az iskola kódszáma:

1. CSOPORT ADATAI:	1. nyelv	2. nyelv	2. CSOPORT ADATAI:	1. nyelv	2. nyelv
Tanult idegen nyelv:			Tanult idegen nyelv:		
Heti óraszám:			Heti óraszám:		
Induló szint (kezdő, haladó):			Induló szint (kezdő, haladó):		
Nyelvtanárok száma:			Nyelvtanárok száma:		
Anyanyelvi tanárok száma:			Anyanyelvi tanárok száma:		

Kérjük, sorolja fel az **1. csoportban** tanuló diákok naplósorszámaikat (pl., 01, 03, ..., 17):

<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>

A csoport létszáma: ____ fő.

Kérjük, sorolja fel a **2. csoportban** tanuló diákok naplósorszámaikat (pl., 02, 04, ..., 33):

<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>	,	<input type="text"/>	<input type="text"/>

A csoport létszáma: ____ fő.

A kitöltő (kapcsolattartó) személy neve:	
Munkahelyi telefonszáma:	
E-mail címe:	

Köszönjük!